

RAZMERJE MED IZBRISNIM IN KONDIKCIJSKIM ZAHTEVKOM

Katarina Vodopivec,

*magistrica pravnih znanosti, okrožna sodnica svetnica,
dodeljena na Vrhovno sodišče Republike Slovenije*

1. UVOD

Slovensko pravo ločuje dva instituta, in sicer institut izbrisne tožbe in institut neupravičene pridobitve. Izbrisna tožba je urejena v Zakonu o zemljiški knjigi (ZZK-1),¹ neupravičena pridobitev pa v Obligacijskem zakoniku (OZ).² Obe institutoma je skupno to, da služita kot sredstvo za odpravo nepravilnosti oziroma saniranje pravno nepravilnega položaja.³ Z izbrisno tožbo se uveljavlja odprava materialnopravne neveljavnosti vpisa lastninske pravice v zemljiško knjigo tako, da se zahteva izbris (materialnopravno neveljavnega vpisa) in vzpostavitev prejšnjega zemljiškoknjižnega stanja. Neupravičena pridobitev pa je sredstvo za saniranje nepravilnosti. Pravo neupravičene pridobitve se je razvilo iz dveh vrst tožb rimskega prava, in sicer iz kondikcije in verzije.⁴ Gre za primere, ko se je premoženje ene osebe brez pravnega temelja povečalo na račun druge. Starejša pravna ureditev je ločevala navedena pravna položaja.⁵ Tako je tudi starejša teorija zastopala stališče, da je prišlo do prehoda premoženja pri kondikcijah v zvezi z izpolnitvenim dejanjem na podlagi domnevnega pravnega naslova, pri verzijah pa je do prehoda premoženja prišlo na kakšen

¹ Ur. l. RS, št. 58/03, 45/08, 28/09, 25/11.

² Ur. l. RS, št. 83/01, 32/04, 40/07.

³ V sodni praksi in tudi teoriji se pogosto uporablja izraz »sanacija«. Pri tem pojmu gre v bistvu za odpravo (materialnopravne) nepravilnosti oziroma za uporabo ukrepov, s katerimi se odpravijo razlogi, zaradi katerih je prišlo do (nepravilnega) pravnega položaja.

⁴ Ada Polajnar Pavčnik, v: Plavšak, Nina, in drugi: Obligacijski zakonik s komentarjem, splošni del, 2. knjiga. GV Založba, Ljubljana 2003, str. 43.

⁵ Stanko Lapajne: Reparacije civilnega prava, v: Slovenski pravnik, 1927, str. 1 in 10.

drug način.⁶ Slovenska pravna teorija je še pred Zakonom o obligacijskih razmerjih (ZOR)⁷ v okviru neupravičene pridobitve obravnavala posebej kondikcije in posebej verzije. Opirala se je na pravna pravila Občnega državlanskega zakonika (ODZ).⁸ OZ pa po zgledu ZOR ureja institut neupravičene pridobitve s splošnim (enotnim) pravilom.⁹ Kljub ureditvi pravnega pravila neupravičene pridobitve v OZ pa se v sodni praksi še vedno obravnavajo kondikcijski zahtevki, redkeje verzijski zahtevki.

Kondikcije v veljavni normativni ureditvi niso urejene. Zato se zastavlja vprašanje, ali je sploh dopustno uveljavljanje in presojanje takega zahtevka. Zakonodajalec je uvrstil institut izbrisne tožbe in institut neupravičene pridobitve v dva različna zakona. Smisel obeh institutov je namreč v vrnitvi premoženja oziroma vzpostavitvi prejšnjega stanja.¹⁰ Glede na namen obeh institutov je relevantna analiza njune pravne narave s stališča podobnosti oziroma razlikovanja. Ali gre za delno prekrivanje dveh pravnih področij z dvema institutoma (stvarnopravnega in obligacijskopravnega) ali pa gre za dejansko pojmovno razlikovanje, glede na namen, za katerega si prizadevata. Posebej izpostavljam vprašanje ustreznosti uveljavljanja kondikcijskega zahtevka glede na pravno pravilo neupravičene pridobitve. Hkrati obravnavam utemeljenost stališča teorije, da gre pri izbrisnem zahtevku za posebno vrsto kondikcij (restitucij) oziroma reivindikacijo. Ugotovitve so relevantne zaradi pravilnega uveljavljanja (zlasti kondikcijskih) tožbenih zahtevkov in s tem dopustnosti pravnega varstva.

2. IZBRISNI ZAHTEVEK

2.1. Materialnopravna neveljavnost

Izbrisna tožba varuje zemljiškoknjižne pravice, ki so bile prizadete z vpisom, s katerim je prišlo glede neke nepremičnine zemljiškoknjižno stanje v neskladje z materialnopravnim. S tožbo se izpodbija materialnopravna veljavnost zemlji-

⁶ Stojan Cigoj: Neupravičena pridobitev, v: Zbornik znanstvenih razprav, Ljubljana 1981, str. 7 in 8; Stojan Cigoj: Komentar obligacijskih razmerij, I.–IV. knjiga. ČZ Uradni list SRS, Ljubljana 1984–1986, str. 782 in naslednje.

⁷ Ur. l. SFRJ, št. 29/78.

⁸ Avstrijski civilni zakonik (Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch – Občni državljanski zakonik, ODZ) je eden največjih spomenikov pravne kulture in je igral pomembno vlogo v razvoju slovenskega pravnega sistema. Sprejet je bil leta 1811 (1. 6. 1811), veljati pa je začel z začetkom leta 1812.

⁹ OZ sprejema unitaristično ureditev, kar pomeni enoten zahtevke iz neupravičene pridobitve. Splošno pravilo je določeno v 190. členu OZ.

¹⁰ Pri vrnitvi v prejšnje stanje gre za restitucijo.

škoknjižnega vpisa, zahteva njegov izbris in vzpostavitev prejšnjega zemljiškoknjižnega stanja tako, da se uskladi z materialnopравnim. Materialnopравni razlogi so neveljavnost ali ničnost pravnega naslova, na podlagi katerega je bila izvršena »sporna« vknjižba.

V zemljiškoknjižnem postopku velja načelo formalnosti postopka, kar pomeni, da zemljiškoknjižno sodišče odloča o pogojih za vpis samo na podlagi listin, za katere zakon določa, da so podlaga za vpis, in na podlagi stanja vpisov v zemljiško knjigi (124. in 148. člen ZZK-1). Na podlagi take zakonske ureditve sta ustrezno oblikovana tudi ugovor in pritožba kot pravni sredstvi, ki prideta v poštev pri kršitvah zemljiškoknjižnega postopka in v primeru formalnopравne neveljavnosti vpisa.¹¹ Materialnopравna neveljavnost vpisa pa se lahko odpravi z uveljavljanjem izbrisnega tožbenega zahtevka v izbrisni tožbi.

V skladu z načelom formalnosti postopka (124. člen ZZK-1) je zemljiškoknjižno sodišče pristojno presoјati samo veljavnost zemljiškoknjižnega dovolila v omejenem obsegu, ni pa pristojno presoјati veljavnosti zavezovalnega pravnega posla, na podlagi katerega je bilo zemljiškoknjižno dovolilo izdano.¹² Posledica načela formalnosti je, da lahko zemljiškoknjižno sodišče dovoli vknjižbo (pridobitve ali izbrisa) pravice, čeprav vsi materialnopравni pogoji za pridobitev oziroma prenehanje te pravice niso izpolnjeni (določilo 124. člena ZZK-1).¹³ V takem primeru vpisa ni mogoče izpodbijati s pravnimi sredstvi proti sklepu o dovolitvi vpisa, ampak samo z izbrisno tožbo. Zato učinkujejo prenos lastninske pravice nasproti tretjim tudi v primerih, ko zaradi ničnosti in izpodboјnosti posla ne učinkujejo med pogodbenima strankama, to je med odsvoјiteljem kot prenositeljem in pridobiteljem stvarne pravice.

Za materialnopравno neveljavnost vknjižbe gre v primeru, ko je z opravljenim vpisom prizadeta pravica vlagatelja izbrisne tožbe, ki šele vpisuje v zemljiško knjigo svojo pravico, ali pa je njegova pravica, ki se vpisuje v zemljiško knjigo, v nasprotju z materialnopравnimi določbami prenesena na drugega, izbrisana, omejena ali obremenjena. Razlogi materialnopравne nepravilnosti oziroma neveljavnosti vpisa lahko temeljijo na nekaterih dejstvih, ki jih zemljiškoknjiž-

¹¹ Tone Frantar, v: Plavšak, Nina, in drugi: Zakon o zemljiški knjigi s komentarjem. GV Založba, Ljubljana 1998, str. 363.

¹² Katarina Vodopivec: Pristojnosti zemljiškoknjižnega pomočnika v postopku vzpostavitve zemljiškoknjižne listine in posadna izjava ob informatizirani zemljiški knjigi, v: Pravosodni bilten, (2013) 3, str. 82.

¹³ Zemljiškoknjižno sodišče je pri odločanju o vpisu, ki se predlaga na podlagi zemljiškoknjižnega dovolila, pristojno presoјati samo popolnost in ničnost zemljiškoknjižnega dovolila. Ni pa pristojno preverjati, ali so izpolnjene obveznosti strank na podlagi pravnega posla iz prvega oziroma drugega odstavka 36. člena ZZK-1, in tudi ni pristojno presoјati veljavnosti tega pravnega posla (124. člen ZZK-1).

no sodišče pri preizkusu listin in drugih predpostavk za vpis ni bilo pooblaščenno preizkušati (na primer materialnopravna neveljavnost listine, na podlagi katere je opravljen vpis, kot to izhaja iz petega odstavka 149. člena ZZK-1).

Izbrisna tožba se tako lahko vloži tudi takrat, kadar je opravljen vpis sicer formalnopravno veljaven, z materialnim pravom pa ni v skladu iz nekega razloga, ki ga zemljiškoknjižno sodišče pri izdaji sklepa o dovolitvi vpisa ni bilo dolžno presoјati. Ker zemljiškoknjižno sodišče ni pristojno presoјati veljavnosti zavezovalnega pravnega posla (na primer prodajne pogodbe), na podlagi katerega je bilo izstavljeno zemljiškoknjižno dovolilo, dovoli vknjižbo lastninske pravice, tudi če zemljiškoknjižno dovolilo zaradi ničnosti zavezovalnega pravnega posla ne učinkuje (zgolj v razmerju med odsvojiteljem in pridobiteljem). Pravna posledica je, da začne z vknjižbo lastninske pravice v korist pridobitelja (z učinkom od takrat, ko je bil vložen tak predlog) učinkovati prenos lastninske pravice tudi v razmerju do tretjih. Podoben pravni položaj lahko nastane, če je zavezovalni pravni posel (prodajna pogodba) razveljavljen po trenutku, od katerega učinkuje vknjižba lastninske pravice v korist pridobitelja. V takem primeru prenehajo učinki prenosa lastninske pravice samo v razmerju med odsvojiteljem in pridobiteljem, ne pa tudi v razmerju do tretjih. Odsvojiteljev namen in cilj je, da bi lastninska pravica (znova) učinkovala tudi v razmerju do tretjih. Zato mora doseči (ponovno) vknjižbo lastninske pravice v svojo korist.

Torej je logično, da je izbrisna tožba namenjena odpravi vknjižb, ki so neveljavne iz materialnopravnega razloga, in ne odpravi tistih vknjižb, ki so neveljavne iz formalnopravnih razlogov (na primer kršitve pogojev za vpis na podlagi 148. člena ZZK-1).¹⁴ Neveljavna vknjižba ne more povzročiti veljavnega prenosa, ustanovitve, spremembe ali prenehanja knjižnih pravic. Bistvena predpostavka izbrisne tožbe je torej materialnopravna neutemeljenost vknjižbe, in če je ta predpostavka izpolnjena, je postopek z izbrisno tožbo samo še izvedba posledic, ki iz tega izvirajo. Zato je ključno vprašanje v postopku z izbrisno tožbo vprašanje materialnopravne neutemeljenosti vpisa, katerega izbris se predlaga.¹⁵ Z izbrisno tožbo se uveljavlja zahtevek za vzpostavitev prejšnjega zemljiškoknjižnega stanja.

¹⁴ Neveljavnost, ki je hkrati formalnopravne in materialnopravne narave, je mogoče uveljavljati z izbrisno tožbo, vendar le, če izbrisni upravičenec ni sodeloval v zemljiškoknjižnem postopku in ga pravnomočnost zemljiškoknjižnega sklepa ne zavezuje.

¹⁵ Materialnopravna neveljavnost se nanaša na pravne akte, ki so lahko podlaga za vknjižbo. Katere listine so lahko podlaga za vknjižbo, določa 40. člen ZZK-1. Ni pa pri tem nobene normativne ovire, da drugih listin ali pravnih aktov ne bi mogel določati še kakšen drug zakon (na primer Zakon o lastninjenju nepremičnin v družbeni lastnini – ZLNDL). Podlaga za vknjižbo so tako lahko pravni posli, pravnomočna sodna odločba ali druga odločba državnega organa, zakon ali pravni akt, izdan na podlagi zakona.

2.2. Normativna ureditev izbrisne tožbe

ZZK-1 bistvo izbrisne tožbe konkretizira v določbi 243. člena ZZK-1, ki ureja položaje materialnopravne neveljavnosti v prvem odstavku 243. člena ZZK-1, v naslednjem odstavku navedenega člena pa se razčlenijo vsi pravno mogoči položaji, to je razlogi, zaradi katerih lahko vknjižba pozneje postane materialnopravno nepravilna. Zaradi usmeritve sodne prakse v pravilno in dosledno uporabo pravil Stvarnopravnega zakonika (SPZ)¹⁶ o kavzalnosti razpolagalnega pravnega posla nepremičninskega prava je v četrtem in petem odstavku 243. člena ZZK-1 zakonodajalec določil dodatni razlagalni pravili glede dovoljene kumulacije zahtevkov izbrisnega upravičenca iz izbrisne tožbe z izpolnitvenim zahtevkom (za izstavitve zemljiškoknjižnega dovolila) zaradi uveljavitve kršene obligacijske pravice.¹⁷ Citirana določba tako vsebuje napotek (sodni praksi) za oblikovanje tožbenega zahtevka.¹⁸

Iz jezikovne razlage 243. člena ZZK-1 jasno izhaja, da je lahko predmet izbrisne tožbe zgolj vknjižba. Če gre za uveljavljanje ničnostnega razloga (tožnik zatrjuje, da je pogodba nična), zaradi česar naj bi bil ničen tudi vpis lastninske pravice v zemljiško knjigo, se tak zahtevek uveljavlja z izbrisno tožbo. Torej se vrnitev danega (restitucija, ki pomeni vračanje lastninske pravice na nepremičnini) lahko uveljavlja le z zahtevkom za vzpostavitev prejšnjega zemljiškoknjižnega stanja (izbrisna tožba). Če bi tožnik uveljavljal zgolj zahtevek za izročitev listine, sposobne za vpis lastninske pravice v zemljiško knjigo (zemljiškoknjižno dovolilo), bi se predpostavljalo obstoj veljavnega (zavezovalnega) pravnega posla, ki bi bil neizpolnjen v delu obveznosti prenesti na drugo pogodbeno stranko lastninsko pravico na nepremičnini.¹⁹

Predpostavka izbrisne tožbe je, da je določena vknjižba materialnopravno neveljavna. Učinek in pomen sodbe se kaže v odpravi ovire, ki povzroči oziroma omogoča, da se bo lahko tožnik vknjižil (sicer) pozneje. Torej je predpostavka tožnikovega uspeha odvisna od uspešnega uveljavljanja materialnopravne neveljavnosti vknjižbe. Ustrezno sredstvo za vračilo nepremičnine je tako izbri-

¹⁶ Ur. l. RS, št. 87/02.

¹⁷ Obrazložitev k 89. členu Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o zemljiški knjigi (ZZK-1C, sprememba 243. člena ZZK-1).

¹⁸ V drugem in tretjem odstavku 243. člena ZZK-1 so določeni položaji materialnopravno neveljavnih vknjižb, to je ničnost, razveljavitev, razveza zavezovalnega pravnega posla, razveljavitev razpolagalnega pravnega posla. Prvi trije položaji odražajo načelo kavzalnosti (40. člen SPZ), četrti položaj pa se nanaša na kršitev predkupne pravice (pogodbene ali zakonite v zasebnem interesu).

¹⁹ VSL, sodba II Cp 356/2013 z dne 11. septembra 2013. Iz obrazložitve: »Ker ni izkazano, da bi bila kupoprodajna pogodba nična, so posledično neutemeljeni tudi restitucijski (kondikcijski) zahtevki za vrnitev lastninske pravice.«

sna tožba. Izbrisna tožba ima neposredne učinke v zemljiški knjigi, omogoča varstvo in pridobitev stvarnih pravic, zato teorija in sodna praksa navajata, da je njena narava stvarnopravna.²⁰ Tako je tudi tožbeni zahtevek na podlagi izbrisne tožbe kot posebne stvarnopravne tožbe specifičen.

Pravna teorija zahtevkov iz izbrisne tožbe opredeljuje kot posebno vrsto reivindikacije.²¹ Utemeljitev izhaja iz stališča, da pride tak zahtevek v poštev takrat, ko je bila že izvršena materialnopravno neveljavna vknjižba. Zaradi javnosti (publicitete) zemljiške knjige, ki velja za pravni promet z nepremičninami, in materialnopravno neveljavne vknjižbe je treba vzpostaviti prejšnje zemljiškoknjižno stanje. Taka reivindikacija pa ni omejena le na vračilo posesti, ampak tudi na izbris materialnopravno neveljavne vknjižbe stvarne pravice, ki se kaže prek vzpostavitve prejšnjega zemljiškoknjižnega stanja. Zastopano pa je tudi stališče, da je izbrisni zahtevek posebna vrsta povračilnega zahtevka po 190. členu OZ, ki ga je mogoče uveljavljati le z izbrisno tožbo.²² Tak povračilni zahtevek lahko uveljavlja (prikrajšani) lastnik nepremičnine, ki je prikrajšan prav zaradi materialnopravno neveljavne vknjižbe v škodo njegove lastninske pravice. Če uveljavljanje izbrisnega zahtevka ni več dovoljeno (zaradi poznejše dobroverne pridobitve lastninske pravice na isti nepremičnini), ima prikrajšani lastnik na voljo samo še obligacijski zahtevek za vračilo denarnega zneska v višini dosežene koristi.²³

Z izbrisnim zahtevkom se poleg ugotovitvenega dela uveljavlja tudi dajatveni del, ki se nanaša na vzpostavitev prejšnjega zemljiškoknjižnega stanja vpisov.²⁴

²⁰ Renato Vrenčur: *Nepremičninsko pravo, I. del, Zemljiškoknjižno pravo*. Codex Iuris, Maribor 2005, str. 32; sklep VS RS II Ips 207/2010 z dne 28. novembra 2013, sodba VSK Cp 431/2009 z dne 8. septembra 2009.

²¹ Renato Vrenčur: *Prenovljena ureditev izbrisne tožbe*, v: *Podjetje in delo*, št. 7/2010, str. 1387 in naslednje.

²² Sodba VS RS II Ips 469/2009 z dne 19. januarja 2012. Iz obrazložitve: »Tožnica bi morala, če bi dejansko uveljavljala ničnostni razlog, zaradi česar naj bi bil ničen tudi vpis toženčeve lastninske pravice v zemljiško knjigo, vložiti izbrisno tožbo, česar pa ni storila. Zahtevek za izpolnitev pogodbene obveznosti oziroma kondikijski zahtevek po prenehanju pogodbe zaradi nastopa razveznega pogoja, kot tudi vrnitveni zahtevek zaradi ničnosti pogodbe sta obligacijskopravne narave, ne pa stvarnopravne.«

²³ Nina Plavšak: *Izbrisna tožba*, v: *Zbornik 2. dnevov stvarnega in zemljiškoknjižnega prava*, GV Založba, Ljubljana 2010, str. 49.

²⁴ Iz besedila 243. člena ZZK-1 med drugim izhaja naslednje: »Če je vknjižba določene pravice neveljavna iz materialnopravnega razloga, lahko tisti, čigar stvarna ali obligacijska pravica je bila zaradi te vknjižbe kršena (izbrisni upravičenec), s tožbo (izbrisna tožba) uveljavlja zahtevek (zahtevek za izbris izpodbijane vknjižbe), da sodišče ugotovi neveljavnost te vknjižbe in odloči, da se vzpostavi prejšnje zemljiškoknjižno stanje vpisov.«

V teoriji je bilo izpostavljeno, da gre pri izbrisni tožbi za konkretizacijo kondikcijskega zahtevka (vračanje prejetega zaradi odpadle ali neveljavne podlage).²⁵

Če sodišče ugotovi izbrisnemu tožbenemu zahtevku, to še ne zadostuje za to, da bi zemljiškoknjižno stanje izkazovalo dejansko pravno razmerje med strankama, saj še vedno obstaja zavezovalni pravni posel, na podlagi katerega je prišlo do izvedbe (spornega) zemljiškoknjižnega vpisa. Zato mora sodišče hkrati presoјati veljavnost zavezovalnega pravnega posla, na podlagi katerega je bil izveden zemljiškoknjižni vpis (na podlagi katerega je bilo izstavljeno zemljiškoknjižno dovolilo).²⁶ Šele po tako izpeljanem sodnem postopku je pravna posledica vzpostavitev prejšnjega stanja vpisov, ki se kaže v izbrisu (sporne) vknjižbe. Izbrisni zahtevek ima učinek na izbris neveljavne vknjižbe lastninske pravice, torej se vzpostavi prejšnji zemljiškoknjižni vpis, ki upošteva publicitetno zemljiškoknjižno načelo pomeni konkretizacijo kondikcijskega zahtevka.

3. KONDIKCIJSKI ZAHTEVEK

3.1. Narava kondikcije

Po starejši teoriji so veljale kondikcije kot »zdravilo« proti »vicioznim«²⁷ izpolnitvenim obveznostim (pogodbenim, izjemoma tudi enostranskim). Izpolnitev vsake obveznosti se je štela za neke vrste pogodbo, ki je imela za cilj ukinitve obveznosti, ne pa ustanovitev obveznosti. Veljavna (»zdrava«) po splošnih normah se je štela tista izpolnitev, za katero so bili podani vsi pogodbeni elementi; kakor hitro je manjkal le eden, je bila izpolnitev viciozna. Tako vicioznost pa je zakonodajalec odpravljal z restitucijo predmeta izpolnitve v »roke« izpolnjevalcu.²⁸ Kondikcije so prišle v poštev za primere neupravičene obogatitve, glede katerih ni bilo niti kontraktnih niti deliktne tožbe, s katerimi bi lahko oškodovani obogatene prisilili, da vzpostavi lastninsko stanje, ki bi ustrezalo materialnemu pravu.²⁹ Tak zahtevek je veljal za zahtevek posebne vrste.³⁰ Načelno je veljalo, da je kondikcijski zahtevek mogoč le, če ni mogel

²⁵ Tomaž Pavčnik: Izbrisna tožba (Analiza prakse višjih sodišč), v: Pravosodni bilten, št. 1/2012, str. 171.

²⁶ Glej določilo 40. člena v zvezi z 49. členom SPZ.

²⁷ Viktor Korošec, v: Viktor Korošec in Gregor Krek: Zgodovina in sistem rimskega zasebnega prava, Celje 1937, str. 163.

²⁸ Stanko Lapajne, nav. delo, str. 29: »V bistvu upravičenec s kondikcijskim zahtevkom terja nazaj tisto, kar je bilo izpolnjeno.«

²⁹ Viktor Korošec, v: Viktor Korošec in Gregor Krek. Obligacijsko pravo, Celje 1937, str. 431.

³⁰ Prav tam, str. 432.

konkurirati z nobeno drugo tožbo, še posebej s tožbo, utemeljeno s trditvami o neizpolnitvi pogodbene obveznosti, ali z odškodninsko tožbo, če je ravnanje, s katerim je nastalo prikrajšanje, protipravno in so podani tudi drugi elementi civilnega delikta.³¹

Pri analiziranju predpostavk kondikcije in predpostavk reparacij (verzij) se pokaže, da so tudi pri kondikciji podani vsi štirje (enaki) elementi: oškodovanje upravičenca, dejanje (izpolnitveno dejanje), vzročna zveza med navedenima elementoma in pomanjkanje privolitve za škodno (deliktno) dejanje.³² Pomembno je, da ločimo »posebno predpostavko« kondikcij, ki je ta, da nastanejo ob izpolnjevanju obveznosti zato, ker manjka (najmanj) eden izmed elementov, ki morajo biti sicer podani za izpolnitev obveznosti. Upravičenec torej pridobi aktivno legitimacijo za kondikcijski zahtevek le, če se je zmotil ob izpolnjevanju, če je bil v to prisiljen ali če je prej izpolnil, prepričan, da bo obveznost, ki jo je hotel izpolniti, nastala pozneje, pa ni nastala, ali končno če je privolil v izpolnitev neke obveznosti, ki je po veljavnem pravnem redu nična.

Vsebina kondikcijskega zahtevka je torej v povračilu predmeta izpolnitve. Tako se izkaže, da je vsem kondikcijam skupno to, da imajo namen vzpostaviti (po možnosti) prejšnje stanje. Obseg restitucije se zato presoja po obsegu take izpolnitve.³³

3.2. Obogatitveni zahtevek in restitucija

Bistvo kondikcijskega zahtevka je, da mora pridobitelj vrniti del premoženja oziroma premoženjske koristi (ali če to ni mogoče, nadomestiti njegovo vrednost), ki ga je pridobil brez (s pravom) priznane podlage ali na temelju podlage, ki se ni uresničila ali je pozneje odpadla.³⁴ Če podlage ni, je pridobitev neupravičena in je sankcionirana z dolžnostjo vrnitve.³⁵ Torej mora tožnik

³¹ Sodba VS RS II Ips 145/2010 z dne 20. junija 2013.

³² To pomeni, da če bi pogodbeni stranka kot tožeča stranka od predpostavk za nastanek kondikcijskega razmerja zatrjevala le odsotnost podlage, ne pa tudi obogatitve na strani tožene stranke, prikrajšanja na svoji strani in kavzalne povezanosti med njima, bi bila taka tožba nesklepčna (3. točka prvega odstavka 318. člena Zakona o pravdnem postopku – ZPP).

³³ Primerjaj paragraf 1437 ODZ. Podobno ODZ odreja neposredno ali posredno restitucijo v paragrafih 921, 877, 1447. Dobesedno v paragrafu 1265: »[I]movina se, kolikor jo je, povrne v prejšnji stan.«

³⁴ Obveznost vrnitve oziroma nadomestitve vrednosti nastane, če nekdo nekaj prejme glede na podlago, ki se ni uresničila ali je pozneje odpadla. Glej sodbo VSK Cp 165/2013 z dne 28. maja 2013.

³⁵ Nasprotno torej velja, da če je do prehoda premoženja prišlo na podlagi pogodbe, ki je bila sklenjena med pravnima strankama, korist, ki jo je tožena stranka pridobila, ne

dokazati, da je prišlo do premika premoženja, zaradi česar je sam prikrajsan, pridobitelj pa obogaten. Poleg odsotnosti podlage ter prikrajšanja na eni in obogatitve na drugi strani je predpostavka pridobiteljeve vrnitvene dolžnosti še vzročna zveza med prikrajšanjem in obogatitvijo.³⁶ Krivda in protipravnost nista relevantni.

V praksi so najbolj aktualni primeri, ko pride do razdrtja prodajne pogodbe, katere predmet je nepremično premoženje. V takem primeru lahko odsvojitelj uveljavlja proti pridobitelju kondikcijski zahtevek, saj s samim razdrtjem pogodbe ni avtomatično in hkrati že prenesena (vrnjena) lastninska pravica. Gre za zahtevek za vrnitev prodane nepremičnine, kar v pravnem smislu pomeni (zemljiškoknjižno in dejansko): izročitev v posest. Ne glede na to, ali tožnik uveljavlja ničnost ali razveljavitev prodajne pogodbe, je sodna praksa zastopala stališče, da je kondikcijski zahtevek za izstavitev ustrezne zemljiškoknjižne listine, na podlagi katere se bo lahko tožnik vknjižil v zemljiško knjigo kot lastnik, utemeljen.³⁷ Kondikcijski zahtevek je pri izpodbijanju pogodbe odvisen od odločitve o zahtevku za razveljavitev pogodbe, ker razveljavitveni zahtevek ni vsebovan v dajatvenem, zato zgolj uveljavljanje dajatvenega zahtevka ne zadošča. Če je pogodba nična, posebnega zahtevka za ugotovitev ničnosti pogodbe ni treba uveljavljati. Ker v nasprotju z izpodbojno pogodbo nična pogodba ni veljavna (že sama po sebi), se vprašanje ničnosti lahko reši ob obravnavanju utemeljenosti dajatvenega zahtevka kot predhodno vprašanje. V tem primeru kondikcijski (dajatveni) zahtevek po mojem mnenju ni utemeljen. Kondikcijski zahtevek je lahko (če že) utemeljen zgolj pri zahtevku za razveljavitev zavezovalnega pravnega posla, ki ni povezan z uveljavljanjem izbrisnega zahtevka. V tem primeru se po mojem mnenju kondikcijski zahtevek prekriva z zahtevkom za vzpostavitev prejšnjega zemljiškoknjižnega stanja, zato dajatveni zahtevek za izstavitev zemljiškoknjižne listine ni utemeljen.

S pravnim pojmom verzij so se ukvarjali številni (starejši) teoretiki, vendar prave definicije niso nikoli zapisali.³⁸ V bistvu gre za podobnost, če ne enakost

predstavlja neupravičene pridobitve. Iz obrazložitve odločbe VSS II Ips 470/92 z dne 3. februarja 1993.

³⁶ Za uspešno uveljavljanje tožbenega zahtevka na podlagi neupravičene pridobitve mora obstajati tudi vzročna povezanost med zmanjšanjem sredstev tožče stranke in pridobitvijo koristi tožene stranke. Iz obrazložitve odločbe VSS III Ips 19/93 z dne 7. aprila 1993.

³⁷ Sodba VS RS II Ips 333/2006 z dne 27. marca 2008 in sodba VS RS III Ips 77/97 z dne 28. avgusta 1997.

³⁸ Stanko Lapajne, nav. delo, str. 39. Teoretiki so zgolj ugotovili, da že uredniki ODZ niso strogo ločevali med predpostavkami verzijskih in drugih reparacijskih zahtevkov, zato so uredili nasprotje med njima s tem, da so uzakonili besedilo: »Kar je gestija, ne more biti verzija.«

z reparacijami (kondikcijami). Verzijski zahtevki se upoštevajo predpostavke namreč povsem »prekrije« s predpostavkami, ki naj bi bile podane za uveljavljanje kondikcijskega (reparacijskega) zahtevka.³⁹ Morda je prav v tem razlog, da se v sodni praksi verzijski zahtevki ne uveljavljajo prav pogosto.

V nadaljevanju razprave je za analizo (morebitne) dopustnosti uveljavljanja kondikcijskih zahtevkov treba ugotoviti še namen kondikcij. Namen kondikcij ni neupravičenemu prejemniku odvzeti prejeta, ampak vzpostaviti prejšnje stanje. Bistvena pa je ničnost (neutemeljnost) izpolnitvenega pogodbenega dejanja. Za uspešno uveljavljanje zahtevka iz neupravičene pridobitve je treba dokazati, da je prišlo do neutemeljenega premika premoženja, zaradi katerega je ena stranka (tožnik) prikrajšana, druga (toženec) pa je obogatena. Poleg tega je treba dokazati obstoj vzročne zveze med prikrajšanjem in okoriščenjem. Pri presojanju takih zahtevkov je pomembno, da ni treba ugotavljati odgovornosti stranke. Teorija navaja, da je obveznost podobna obveznosti iz objektivne odškodninske odgovornosti.⁴⁰ Že v starejši teoriji je bilo sporno, ali ima zahtevki obogatitveno ali vrnitveno naravo, ali je torej stranka zavezana prejeta vrniti tudi v primeru, da koristi nima več. Pozneje se je teorija zavzemala za obogatitveno načelo.⁴¹ Pomembni kriterij pri tem presojanju je bil odvisen od dobre vere tako prikrajšanca kot tudi okoriščenca. Če se ugotovi neobstoj dobre vere, je potrebno obravnavanje odgovornosti okoriščenca po pravilih odškodninskega prava. Po sprejemu OZ ni več (srečati) odprtih dilem glede narave zahtevka, saj je zakonodajalec v 190. členu OZ formulacijo jasno uredil. Gre za obogatitveno naravo zahtevka.⁴²

Bistvo formulacije, ki jo ureja navedeni člen, je pomembno za (pravilno) uveljavljanje (enotnega) zahtevka. Gre za presojanje obstoja naslednjih pogojev: obogatitev, prikrajšanje (na strani drugega), vzročna zveza in odsotnost pravnega temelja. Predmet zahtevka je korist, ki je s tem ravnanjem nastala, toda le v obsegu prikrajšanja. Tako je obseg zahtevka vezan na obveznost okoriščenca, da prejeta vrne (naturalna restitucija). Šele subsidiarno, če ni več mogoča naturalna restitucija, pride v poštev denarna (nadmestna) restitucija, ki predstavlja vrednost dosežene koristi. Prav iz take ubeseditve določila 190. člena OZ je razvidno obogatitveno načelo. To pa je pomembno pri presojanju obsega vračila, ker je okoriščenec dolžan vrniti le korist, ki jo (še) ima.

³⁹ Oba instituta, verzija in kondikcija, sta bila v ODZ vezana na pošteno ravnanje. Prav iz paragrafa 1431 namreč izhaja naravna pravičnost, ki pomeni, da naj nihče ne obogati s tujo škodo.

⁴⁰ Ada Polajnar Pavčnik, v: Plavšak, Nina, in drugi, nav. delo, str. 44.

⁴¹ S. Cigoj, nav. delo (1981), str. 42 in naslednje.

⁴² Iz besedila prvega odstavka 190. člena OZ izhaja: »Kdor je bil brez pravnega temelja obogaten na škodo drugega, je prejeta dolžan vrniti.«

4. PREHOD OZIROMA PRENOS PREMOŽENJA

Pravni posli, ki povzročijo nastanek (oziroma prenehanje) obligacijskih pravic in obveznosti, so zavezovalni pravni posli. Zavezovalni pravni posel ima pravno naravo obligacijskopravne pogodbe. Z nastankom zavezovalnega pravnega posla nastane samo obligacijska pravica upnika od dolžnika zahtevati izpolnitveno ravnanje. Pri tem torej ne gre za kakršnokoli obligacijsko pogodbo, ampak samo za tisto, iz katere izhaja dolžnost ali obveznost pogodbene stranke, da prenese lastninsko pravico. Predmet izpolnitvenega ravnanja je tisto pravno dejanje pogodbene stranke, ki je potrebno, da se premoženje premakne iz premoženjske sfere ene pogodbene stranke (odsvojitelja) v premoženjsko sfero druge pogodbene stranke (pridobitelja). Kadar je predmet izpolnitvenega ravnanja dajatev, je za pravilno izpolnitev take obveznosti potreben še nadaljnji pravni posel – razpolagalni pravni posel. Pri slednjem je posledica prenos določene premoženjske pravice. Veljavni razpolagalni pravni posel se lahko izvrši šele na podlagi veljavnega zavezovalnega pravnega posla. Najpogostejši zavezovalni pravni posel za prenos lastninske pravice je prodajna pogodba.

Za prenos lastninske pravice je potreben še razpolagalni pravni posel. Od zavezovalnega pravnega posla se razlikuje predvsem glede učinka, ki se z njim doseže. Značilnost razpolagalnega pravnega posla je, da učinkuje neposredno na obstoječo pravico tako, da jo obremeni ali omeji z novo pravico ali pa prenese obstoječo pravico iz premoženja ene osebe v premoženje druge osebe (od odsvojitelja kot prodajalca na pridobitelja kot kupca). V kavzalnem pravnem sistemu (sistemu, kjer velja načelo ločevanja) je razpolagalni pravni posel formalne narave, ker odlaga učinke prenosa pravice.⁴³ Za razpolagalni pravni posel prav tako veljajo splošna pravila, ki sicer veljajo za pravne posle in ki so določena v OZ. To so pravila o pravni in poslovni sposobnosti, napakah volje, obličnosti, sklepanju pravnih poslov. Pri tem pa je treba upoštevati še posebni pogoji. Ta posebni pogoji predstavljajo potrebno razpolagalno upravičenje odsvojitelja.

Sestavni del razpolagalnega pravnega posla za prenos lastninske pravice na nepremičnini pa je še dodaten, z zakonom določen pogoji, to je vpis lastninske pravice pridobitelja v zemljiško knjigo. To ravnanje ni v sferi pridobitelja, saj ga izvrši zemljiškoknjižno sodišče neodvisno od ravnanja pridobitelja. Za prenos lastninske pravice na nepremičnini torej velja, da je razpolagalni pravni posel

⁴³ V bistvu načelo ločevanja vzpostavlja fikcijo sočasnosti izpolnitve oziroma trenutka prenosa lastninske pravice s pravnimi posledicami. To pomeni, da pridobitelj (že) pridobi lastninsko pravico na stvari tako, da lahko z njo tudi razpolaga. Povzeto po Miha Juhart, v: Juhart, Miha, in drugi: Stvarnopravni zakonik s komentarjem. GV Založba, Ljubljana 2004, str. 247 in 148.

izveden, ko je vpisan v zemljiško knjigo.⁴⁴ Pri prenosu lastninske pravice na nepremičnini je zemljiškoknjižno dovolilo bistveni del razpolagalnega pravnega posla. Zemljiškoknjižno dovolilo je izraz obličnosti razpolagalnega pravnega posla, je izrecna nepogojna izjava tistega, čigar pravica se prenaša, da dovoljuje vpis v zemljiško knjigo.⁴⁵

Ob upoštevanju delitve pravnih poslov na zavezovalne in razpolagalne pravne posle s sklenitvijo zavezovalnega pravnega posla nastane obligacijska pravica, medtem ko razpolagalni pravni posel povzroči premik premoženja (stvarne pravice) iz premoženjske sfere ene osebe (odsvojitelja) v premoženjsko sfero druge osebe (pridobitelja).

Vpis nastanka prenosa in vpis prenehanja stvarnih pravic sta (praviloma) konstitutivne narave. Le izjemoma lahko stvarna pravica nastane, preide na drugo osebo ali preneha brez vpisa v zemljiško knjigo.⁴⁶ Lastninska pravica se pridobi v polnem obsegu šele z vknjižbo v zemljiško knjigo. Tako stališče je urejeno tudi v zakonodaji, kar izhaja iz 8. člena ZZK-1.

Že starejša sodna praksa se je ukvarjala z naravo razlikovanja med obligacijskim in stvarnim pravom, zato je bilo leta 1989 sprejeto pravno mnenje občnih sej Vrhovnega sodišča RS in drugih sodišč, da kupec nepremičnine, ki je ni vpisal v zemljiško knjigo, ni postal njen lastnik, vendar pa je upravičen na podlagi prodajne pogodbe (veljavnega zavezovalnega pravnega posla) uveljaviti proti prodajalcu obligacijskopравни zahtevek za izstavitev tabularne listine (zemljiškoknjižnega dovolila) in izročitev nepremičnine.⁴⁷ Povedano drugače, kadar odsvojitelj ne izpolni svojih obveznosti iz prodajne pogodbe, to je obveznosti prenosa lastninske pravice (razpolagalnega pravnega posla), lahko pridobitelj vloži tožbo proti odsvojitelju, s katero bo uveljavljal zahtevek za izstavitev zemljiškoknjižne listine. Gre torej za zahtevek za izpolnitev pogodbe, ki je po svoji naravi obligacijskopравни zahtevek. Spor o obveznosti prenosa lastninske pravice ni spor o lastninski pravici, saj pridobitelj uveljavlja le izpolnitveno ravnanje odsvojitelja, to je da izpolni svojo pogodbeno prevzeto obveznost in da prenese lastninsko pravico na stvari. Sodišče bo s sodbo nadomestilo (manjkajoče) zemljiškoknjižno dovolilo.

⁴⁴ Tako sodba VS RS II Ips 506/2005 z dne 6. decembra 2007.

⁴⁵ Člen 23 SPZ.

⁴⁶ Matjaž Tratnik. Pridobitev lastnine in drugih stvarnih pravic na nepremičninah na podlagi načela zaupanja v zemljiško knjigo, Izbrane teme civilnega prava II. GV Založba, Ljubljana 2007, str. 131.

⁴⁷ Pravna mnenja občnih sej Vrhovnega sodišča RS in drugih sodišč, VSH Rev 428/89 z dne 11. junija 1989.

Upoštevati je treba, da pride pri pravnoposlovnih prenosih stvarnih pravic v poštev načelo kavzalnosti med zavezovalnim pravnim poslom (primer prodajne pogodbe) in razpolagalnim pravnim poslom (intabulacijska klavzula) ter njegovo zunanjo manifestacijo (vknjižbo), ki »opravi ali udejanji« prenos pravice zaznavno tudi za tretje osebe. Kavzalnost, ki je osnova za pravnoposlovne prenose stvarnih pravic in ki je izrecno uzakonjena v 40. členu SPZ⁴⁸ ter za pridobitev lastninske pravice na nepremičninah dosledno izpeljana v 49. členu SPZ, zahteva obstoj veljavnega zavezovalnega posla. Tudi pred uveljavitvijo SPZ je naša sodna praksa temeljila na kavzalnosti, ki smo jo izvajali iz ODZ.⁴⁹

Prehod oziroma prenos premoženja, do katerega pride brez (pravne) podlage in brez vpisa lastninske pravice pridobitelja v zemljiško knjigo, se ureja po pravnih pravilih, ki jih določa OZ. Pomemben element je prehod premoženja, ki mora biti neutemeljen. Če gre za izpolnitev brez pravne podlage, gre za pravni položaj, ki se lahko uvršča pod pojem kondikcij.⁵⁰ In nasprotno, če pride do prehoda premoženja brez izpolnitvenega dejanja, se pravni položaj lahko uvršča pod pojem verzij.

5. SKLEP

Predpostavka oziroma pogoj obravnavanih zahtevkov (tako izbrisnih kot kondikcijskih) je nepravilna pravna podlaga. Iz analize predpostavk kondikcijskih zahtevkov sledi ugotovitev, da je morala biti za uveljavljanje kondikcijskega zahtevka podana predpostavka, in sicer tožnikovo prikrajšanje, ne pa toženčeva obogatitev (okoriščenje). Vsebina reparacijskega zahtevka je zato logično v postavitvi upravičenca v tisto stanje, v katerem je bil pred prikrajšanjem. To pomeni, da gre pri reparacijskem zahtevku v prvi vrsti za naturalno restitucijo, za civilno šele takrat, kadar naturalna ni več mogoča (ali ni lahko izvedljiva). Iz obravnavanega izhaja, da kondikcija in verzija nista dva različna instituta, nista nasprotje, nista (bila) različno normirana. V bistvu imata enake predpostavke. Lahko bi zastopala stališče, da za verzije velja zgolj dodatna posebna predpostavka, ki je, da lahko nastane verzija ob kakršnemkoli dejanju. Za kondikcije namreč velja, da nastanejo ob izpolnjevanju (pogodbenih) obveznosti. To tudi pomeni, da se je verzija uporabljala kot splošen korektiv za tiste pravne

⁴⁸ Miha Juhart, v: Juhart, Miha, in drugi, nav. delo, str. 248 in nasl.

⁴⁹ Podrobneje o tem Matjaž Tratnik, Renato Vrenčur: O sistemu abstraktne in kavzalne tradicije v stvarnem pravu, v: *Pravnik*, št. 6-8/1999, str. 345–346.

⁵⁰ Za uspešno uveljavljanje zahtevka iz naslova neupravičene pridobitve je treba dokazati, da je prišlo do neutemeljenega premika premoženja, zaradi katerega je tožeča stranka prikrajšana, tožena stranka pa obogatena, ter vzročno zvezo med prikrajšanjem in okoriščenjem; sodba VS RS II Ips 145/2010 z dne 20. junija 2013.

položaje, ki jih zakonodajalec ni mogel predvideti. Če ni bila uzakonjena posebna reparacija, je bila primerna verzija.⁵¹

Dejstvo je, da je prepletanje sistema sodnega varstva ves čas zagotavljalo pravno varstvo. Stranka mora imeti možnost uveljavljanja tistega zahtevka, s katerim bo hitreje dosegla cilj (na primer reparacijo namesto vindikacije, da si prihrani lastninski dokaz). Reparacijski (kondikcijski) in stvarnopravni zahtevki se med seboj ne izključujejo, njihov sočasen obstoj je mogoč in tudi potreben. Res pa je, da uveljavljanje stvarnopravnega zahtevka z vzpostavitvijo prejšnjega stanja (vpisov) ne dopušča hkratnega uveljavljanja obligacijskoprnega obogatitvenega zahtevka, dopušča pa uveljavljanje enega za drugim. Ne nazadnje, če pridobitelj (okoriščenec) ni postal lastnik stvari, potem tudi ni obogaten, zato ni mogoče uveljavljati kondikcijskega (povračilnega) zahtevka. Če si upravičenec lahko zagotovi pravno varstvo z lastninsko tožbo, ni izključeno, da namesto nje ne bi mogel uveljavljati kondikcijskega zahtevka.

Veljavna normativna ureditev omogoča uveljavljanje tako stvarnopravnih kot obligacijskoprnih zahtevkov, ki imajo za posledico vzpostavitev prejšnjega (pravnega) stanja, to je stanja pred neupravičenim dejanjem (ravnanjem). Kakovost pravnega varstva je zagotovljena v enakem obsegu tako po določilih OZ kot po določilih ZZK-1. Izbira pravnega varstva je na strani upravičenca. Ustrezno pravno varstvo je torej zagotovljeno, sistemska ureditev pa ne narekuje potrebe po drugačnem (spremenjenem) normiranju institutov.

Prikazano je bilo, da kondikcije nastanejo na podlagi izpolnitvenega ravnanja (zavezovalnega pravnega posla), bodisi ničnih bodisi neveljavnih obveznosti. Upošteva generalno klavzulo neupravičene pridobitve OZ ureja tovrstne pravne položaje, zato ločevanje na kondikcije in verzije ni več potrebno. Na podlagi iskanja elementov razlikovanja oziroma podobnosti med kondikcijo in verzijo lahko ugotovimo, da za oba instituta velja, da je za učinkovito (sodno) uveljavljanje potreben obstoj enakih predpostavk (elementov). Razlikovanje se nanaša zgolj na določene pravne položaje, vendar pa za oba instituta lahko uporabimo generalno klavzulo neupravičene pridobitve. Torej ni nobenih (pravnih) razlogov, ki bi (še vedno) utemeljevali uporabo kondikcij in verzij v sodni praksi. Ne nazadnje je zakonodajalec namenoma enotno uredil institut neupravičene pridobitve, katerega pravno pravilo je zajeto v 190. členu OZ. To v nadaljevanju tudi pomeni, da je stranki (sodnega) postopka zagotovljeno pravno varstvo v enakem obsegu, kot ga je imela po predhodni ureditvi.

Primerjava institutov je potrdila, da z uporabo veljavnega instituta neupravičene pridobitve stranka postopka ni prikrajšana glede obsega varstva svojih

⁵¹ Primerjaj paragraf 1041 ODZ.

pravic. Ker se narava kondikcij prekriva z institutom neupravičene obogatitve, je s tem zagotovljeno ustrezno pravno varstvo. To pa pomeni, da je uporaba instituta kondikcij (ali verzij) zgolj historične narave (glede na zgodovino pravne ureditve institutov) in nima nobenega drugačnega pravnega pomena, ne v teoriji ne v sodni praksi.

ZZK-1 ureja izbrisno tožbo, pri kateri je zakonodajalec posegel tudi na obligacijskopravno področje. Po noveli ZZK-1C je bila sprememba 243. člena ZZK-1 bolj pedagoške narave (napotek sodni praksi glede oblikovanja tožbenega zahtevka). Kumulacija zahtevkov pri izbrisni tožbi (ugotovitveni in dajatveni zahtevki) tako napotuje na uporabo pravil OZ. Vendar pa je treba upoštevati specifičnost izbrisnega zahtevka (velja za nepremičninsko pravo), ki ima naravo naturalne restitucije in se realizira prek vzpostavitve prejšnjega stanja zemljiškoknjižnih vpisov.

Institut neupravičene obogatitve pa je vezan na obogatitveno tožbo, s katero se uveljavlja vračilo premoženjske koristi. Torej gre za vračilo prejetega (brez pravne podlage), medtem ko je institut izbrisne tožbe vezan na vrnitev premoženjske koristi, s tem da se navzven (pravno) kaže v vrnitvi posesti na sporni nepremičnini (prek vzpostavitve prejšnjega stanja v zemljiški knjigi). Zato je mogoče zagovarjati tezo, da gre pri izbrisni tožbi za posebno vrsto reivindikacije.

Obravnavana instituta pa se razlikujeta glede vsebine pravnega varstva, kar je povezano s področjem, na katerega se nanašata (obligacijskopravno in stvarnopravno). Zato zagotavljata ustrezno pravno varstvo prek ureditve neupravičene obogatitve v OZ in ureditve izbrisne tožbe v ZZK-1. Glede na umeščenost institutov v pravni red se torej potrjuje hipoteza, da ne gre za sistemske vrzeli. Zgolj teoretična delitev na kondikcije in verzije tako ni pomembna za uporabo pravil o povračilni obveznosti, saj so ta urejena enotno v 190. členu OZ.

AVTORSKI SINOPSIS*Authors' Synopses**Izvirni znanstveni članek*

UDK: 347.232.1(497.4)

VODOPIVEC, Katarina: Razmerje med izbrisnim in kondikcijskim zahtevkom**Pravnik, Ljubljana 2015, let. 70 (132), št. 1-2**

Avtorica v prispevku obravnava instituta izbrisne tožbe in kondikcije ter predpostavke za uveljavljanje izbrisnega ali kondikcijskega zahtevka. Izhaja iz veljavne normativne ureditve, ki instituta kondikcij ne ureja. Hkrati obravnava institut neupravičene pridobitve, prek katerega izpelje presojo utemeljenosti uveljavljanja kondikcijskega zahtevka v novejši sodni praksi. Pri tem je izpostavljeno vprašanje obveznosti vrnitve premoženja, za katerega je bila pogodbeni stranka (neupravičeno) okoriščena.

Original Scientific Article

UDC: 347.232.1(497.4)

VODOPIVEC, Katarina: Relation Between Erased Application and Application of Condictio**Pravnik, Ljubljana 2015, Vol. 70 (132), Nos. 1-2**

The author deals with institutes of action for striking out and condictio, assert claims for assumptions of erased application and application of condictio. The author derives its assumptions from the authoritative normative regulatory that is not regulated by law. At the same time, the author deals with the institute of unjust enrichment. Review of suitability to assert application of condictio by a recent case-law is also presented. In the article the author also considers the problem of special issues about the obligation of returning the assets, for which the contracting part was unjustly enriched.